

L'escola rural:

descobriments, peculiaritats i innovació educativa

Roser Escoda Escoda / Professora: Carme Solé Ressano

Universitat Ramon LLull - FPCEE Blanquerna

Resum

Durant molts anys l'escola rural ha estat oblidada i abandonada, però actualment se li està començant a donar la importància que es mereix. La present investigació és una recerca sobre l'Escola Santa Marina de Pratdip, una escola rural pionera en la comarca del Baix Camp. Els objectius que es marquen en aquesta recerca són tres, descriure i analitzar el model d'escola, identificar els projectes d'innovació i identificar punts forts i punts febles d'aquesta escola. Per tal de donar resposta a aquesta recerca s'han realitzat entrevistes als docents, qüestionaris a les famílies i un focus grup als alumnes a cada aula de l'escola. Els resultats obtinguts evidencien un alt nivell de satisfacció dels resultats obtinguts pels alumnes, que avalen la qualitat de les metodologies emprades a l'escola rural.

Paraules clau: escola rural, projectes d'innovació, proximitat, ensenyament personalitzat, aules multigrada.

Abstract

For many years the rural school has been forgotten and abandoned, but at the moment it is beginning to give the importance it deserves. This research is a research on the Santa Marina School of Pratdip, a pioneering rural school in the Baix Camp region. The objectives that are set in this research are three, describe and analyze the school model, identify innovation projects and identify strong points and weak points in this school. In order to respond to this research, interviews were made for teachers, questionnaires for families and a focus group for students in each school classroom. The results obtained demonstrate a high level of satisfaction of the results obtained by the students, who guarantee the quality of the methodologies used in the rural school.

Keywords: rural school, innovation projects, proximity, personalized education, multigrade classrooms.

Introducció

Soler (2005), opina que la història de l'escola rural és la història d'un abandonament a causa d'una política nefasta. Però a la vegada també d'un moviment i d'una lluita per la millora de l'escola i per la seva supervivència. A més a més, Ortega (1995) citat a Soler (2015) afegeix que la història de l'escola rural és com "La història de la ventafocs o la parenta pobra del sistema educatiu espanyol." (p.79)

Basant-nos en Feu (2000), l'escola rural dins del nostre país, ha fet grans canvis durant el llarg del temps. Cap a finals de 1970, eren encara escoles empobrides, no només econòmicament, sinó en molts altres aspectes. Aquesta situació va començar a canviar als anys 80, on es van experimentar grans millores. Tot i això, els progressos que s'han anat produint fins avui en dia, no han estat suficients, ja que encara se segueixen tancant moltes escoles rurals, sigui per uns motius o uns altres.

Durant aquest primer període, l'escola rural era un sistema escolar marginal i molt poc atractiu que no va acabar de funcionar com s'esperava. Això va ser degut a diferents factors: les polítiques educatives que es duien a terme, la crisi del camp (català i espanyol), entre d'altres. A més a més, les escoles rurals es caracteritzaven per estar als llocs més deteriorats, per tant, en molt males condicions; "l'escola apenas té llum, no es pot airejar, és humida, hi ha goteres, les portes no tanquen, hi ha vidres trencats" (Feu, 2000, p.88).

El segon període, a partir de 1980, es caracteritza per la recuperació de l'escola rural i comença a ser una realitat seriosa i esperançadora gràcies als diversos fets que es van produir (Soler,2005). "Com totes les coses de casa nostra, quan tot sembla ensorrat, sorgeix de nou amb més força i més il·lusió que mai. Això és el que passa amb l'Escola Rural." (Tous, 1985, p.6).

Seguint a Feu (2000), els fets que van permetre canviar aquesta situació, van ser: el nou paper assumit pels mestres, pares i mares, la renovació dels mètodes pedagògics, la política iniciada pel Departament d'Ensenyament, entre d'altres. Aquests aspectes s'han posat de manifest en el treball de camp que s'ha realitzat a l'escola rural Santa Marina de Pratedip.

Avui dia l'escola rural és una més, amb un prestigi que l'ha ajudat a escampar-se pels diferents racons que compten amb nombres reduïts de ciutadans.

Organització i gestió de les escoles rurals

Podem trobar dos tipus d'organització dins les escoles rurals. Per una banda trobem les que estan organitzades de forma individual o autònoma i per l'altre les escoles organitzades amb les ZER (Zona Escolar Rural).

Segons el Document per a l'organització i gestió dels centres (2018), els paràmetres d'organització dins les escoles rurals, van determinats per la seva dimensió; pot ser una escola unitària (d'1 a 3 grups) o una escola cíclica (de 4 a 8 grups). Aquests paràmetres no poden establir-los la mateixa escola, sinó que estan establerts oficialment pel Govern (així que totes les escoles rurals poden tenir només un d'aquests dos paràmetres d'organització).

Partint de l'estudi de Sans (2009), aquests són els punts que s'han de tenir en compte en una escola rural per tal que es dugui a terme una correcta organització.

- L'organització de l'espai: l'espai ha de ser totalment flexible i adaptable. Pot haver-hi diverses organitzacions depenent dels interessos i necessitats que els alumnes dels diferents grups requereixin. Cal tenir en compte que la majoria de les escoles rurals, són de mida petita, és per això que és convenient fer una bona gestió dels espais dins l'escola. "Moltes vegades, espais que no tenen la consideració d'aula, també s'utilitzen per a aquest fi, menjador, passadissos o vestíbul s'utilitzen per fer desdoblaments, per treballar en petit grup o per agrupar l'alumnat de la manera que més interressi en un moment determinat" (Sans, 2009, p.24).
- L'organització del temps: Aquesta organització la duu a terme el mestre/a segons les necessitats que els alumnes de la seva classe requereixin. El temps s'adapta a les necessitats dels alumnes, per tant és molt flexible, ja que el mestre/a pot modificar-lo depenent del que la classe necessiti en els diferents moments. Ara bé, dins les ZER, cada escola ha de tenir un horari estricte a seguir, per tal que totes les escoles integrants del grup ZER vagin a l'una.

A part de l'organització dels horaris i les activitats a realitzar dins els espais, a l'organització de les zones escolars rurals (ZER), s'hi suma la complexitat de gestions més de caràcter administratiu, ja que tenen la necessitat de treballar en comú i compartir el mateix projecte educatiu. Els diferents cossos administratius són: l'equip directiu, el consell escolar, el claustre, equips de cicle o grups de treball, i equips de coordinadors/es.

Aquests són els òrgans de gestió que cobren més importància dins les ZER; molt necessaris perquè l'organització de les escoles rurals es dugui a terme de la millor manera possible.

Metodologia

Tenint en compte el nombre d'escoles rurals que hi ha al territori, s'ha de tenir present que hi ha molta diversitat en els criteris metodològics i didàctics que apliquen les escoles rurals. Segons el Document per a l'organització i gestió dels centres (2018), "la metodologia és participativa, la qual cosa permet un aprenentatge més transversal i més competencial, que millora l'èxit educatiu dels alumnes. Algunes de les claus que permeten aquest èxit són, entre d'altres, el treball de grups multinivell; la proximitat dels alumnes, mestre, família i poble en contacte continuat, o l'ambient de treball relacionat amb la natura" (p.14).

Basant-nos en Campà (2001), la metodologia que es treballa i es potencia, és la que acabarà donant una autonomia, una responsabilitat i uns hàbits de treball a tots els seus alumnes. Així mateix, aquest tipus d'escoles es caracteritzen per la seva gran heterogeneïtat.

"L'ajuda proporcionada per part del més pròxim és, a vegades, més ajustada a la capacitat de l'alumne/a que la rep, la qual cosa li permet avançar en aprenentatges ajustats per excés a les seves capacitats."(Campà, 2001, p.125).

Projectes d'innovació educativa

Segons el Document per a l'organització i gestió dels centres (2018), "l'organització pedagògica de les escoles rurals afavoreix l'ús d'estratègies didàctiques innovadores i inclusives" (p.14). A les escoles, aquestes estratègies i projectes d'innovació poden ser molts variats, i un dels projectes innovadors n'és l'àmbit tecnològic.

"La introducción de las nuevas tecnologías en el ámbito educativo se considera un factor clave para el progreso y el desarrollo, lo cual ha contribuido a impulsar numerosas iniciativas tanto en el ámbito internacional como en el nacional" (del Moral, Villalustre i del Rosario (2014).

Basant-nos en Domingo (2009), la Generalitat de Catalunya va fer un informe de l'Estudi "Estadística de la Societat de la Informació en els Centres Educatius" l'any 2006-2007. En aquest, van poder veure i analitzar que hi ha diferències en relació a les TIC entre les escoles urbanes i les escoles rurals. A les escoles rurals, la ràtio d'ordinadors per alumne és més baixa. No obstant, es va observar que el nombre de professors/es d'escola rural que utilitzen les eines TIC com a eina docent és força més elevada que a les escoles urbanes, amb un 73,4% respecte a un 54,4%. La seva utilització és beneficiosa per al procés d'aprenentatge, especialment en les zones rurals, com assenyala Manuel Castells en el següent article:

"Les tecnologies de la informació i la comunicació resulten de vital importància per al desenvolupament de la qualitat de l'escola situada a l'entorn rural, ja que propicia una major comunicació entre aquest tipus d'hàbitat. A més a més aquestes implicacions educatives s'amplien a l'horitzó del desenvolupament local, ja que la societat de la informació pot facilitar a una àmplia oferta de cursos de formació, fonts d'informació i també la possibilitat d'afavorir la creació d'empreses virtuals amb accés als mercats internacionals" (Castells, 1997, p.31).

Així doncs, com s'ha dit anteriorment, les escoles rurals afavoreixen l'ús de pràctiques educatives diferents i innovadores. En efecte, és molt important conèixer els diferents tipus de projectes innovadors que treballen per tal d'entendre els seus resultats acadèmics.

Distribució dels alumnes

Basant-nos amb el Document per a l'organització i gestió dels centres (2018), l'agrupació dels alumnes en una escola rural és heterogènia. Hi ha alumnes de diferents edats i nivells en una mateixa aula. Aquest fet és molt positiu, ja que d'acord amb Feu (2008) "ayuda a borrar las fronteras absolutamente artificiales que los adultos hemos establecido entre grandes y pequeños" (p.69).

L'escola ha de preveure com s'organitzarà el grup d'infants i com es planificaran les experiències d'aprenentatge amb l'objectiu d'assolir l'èxit educatiu. "En la escuela rural podemos agrupar los alumnos por edades, por niveles de la materia que se trabaja en aquel momento, por ciclos, por actividades, por centros de interés, por afinidades, etc" (Feu, 2008, p.69).

Aquest tipus d'organització a l'hora de treballar, facilita una interacció constant entre els alumnes i el mestre/a, de manera que afavoreix els processos d'ensenyament i la descoberta compartida (Document per a l'organització i gestió dels centres, 2018).

“El desarrollo del respeto, y la empatía, intergeneracional ha de ser un objetivo en nuestra sociedad” (Domínguez, 2008, p.138).

L'aula ha d'estar organitzada d'una manera la qual faciliti l'atenció a la diversitat tot respectant els diferents ritmes de treball, de maduració i d'aprenentatge de cada alumne i potenciar una metodologia que afavoreixi els hàbits de treball, l'autonomia i la responsabilitat (Document per a l'organització i gestió dels centres, 2018).

El paper dels mestres dins de l'escola rural

D'acord amb Roca (2013), podem veure que segons Boix (1995) “La práctica en este tipo de escuelas, es realmente heterogénea y compleja. No podemos obviar que nos encontramos en una aula especial. Lo que sucede en ella y la forma en que acontece repercute directamente a nosotros. Y tanto nosotros como nuestros alumnos debemos adaptarnos a esa realidad vital” (p.45).

Seguint amb la reflexió de Roca (2013), com a docent exercir una classe on tots els alumnes són de diferents nivells i edats no és gens fàcil. Per tant, Boix (2003) planteja unes recomanacions per poder prendre decisions i poder complir amb les necessitats i les demandes del grup classe:

- Tenir coneixements generals de les diverses matèries curriculars.
- Utilitzar estratègies i tècniques que potenciïn l'autoaprenentatge i la participació.
- Motivar-los perquè no arribin a l'avorriment en els moments d'espera per l'atenció del mestre. És molt important que des d'un inici s'ensenyi als infants a ajudar-se entre ells.

Així doncs, referint-nos als plantejaments anteriors, podem dir que els docents han d'estar preparats i han d'estar capacitats per poder dur a terme una classe en una escola rural.

Davant de les afirmacions i dels estudis presentats fins aquí i amb el convenciment que l'escola rural ha evolucionat de forma considerable, plantejo veure aquesta realitat a l'Escola Santa Marina de Prasdip tot fent les següents hipòtesis:

- La teoria esmentada es veu reflectida en l'escola Santa Marina de Pratdip? Quines metodologies utilitzen? Quin és el seu funcionament?
- Tenen projectes innovadors?
- Quins avantatges i inconvenients té aquest escola en concret? Hi ha punts forts i punts febles?

Objectius de l'estudi

Basant-nos en el marc teòric introduït a l'apartat anterior i fent-hi referència, concretarem que els objectius d'aquest estudi són:

- Descriure i analitzar el model d'escola (metodologia, funcionament i organització) de l'escola rural Santa Marina de Pratdip.
- Identificar i descriure els projectes d'innovació educativa de l'escola Santa Marina de Pratdip.
- Identificar els punts forts i els punts febles de l'escola rural Santa Marina de Pratdip.

Mètode

La recerca duta a terme és un estudi de camp, en concret de l'Escola Santa Marina de Pratdip. És un estudi de recerca de caire descriptiu, ja que té com a objectiu descriure un fenomen en profunditat tot analitzant-lo i identificant les variables que el componen. Així mateix, podem dir que hem fet un estudi transversal, ja que hem estudiat els subjectes en un moment determinat. Aquest estudi es troba en el paradigma humanístic-interpretatiu.

Per tal de portar a terme la recerca s'ha combinat una metodologia quantitativa, que ens ha facilitat l'obtenció de dades objectives, amb una metodologia qualitativa, que ens ha fet possible recollir dades que vénen de percepcions i de l'experiència.

Participants

La mostra de l'estudi està formada per una banda els alumnes de l'escola Santa Marina de Pratdip, un total de 45 alumnes. Per l'altra banda, la majoria dels professors d'aquesta escola, 6 de 7 en total. Trobem al tutor de cicle superior (l'Agustí), el tutor de cicle mitjà (el Josep), la tutora de cicle inicial (la Núria), la tutora d'educació infantil (la Laura), l'especialista de música (l'Andrea) i per últim el director de l'escola (Eduard). A més a més, han participat 22 famílies que porten els nens/es en aquesta escola d'un total de 27.

Instruments

Les dades que han estat recollides són qualitatives i quantitatives, i han estat recollides per mitjà de tres instruments: el qüestionari, l'entrevista i el focus grup.

El qüestionari s'ha realitzat a les diferents famílies de l'escola Santa Marina de Pratdip per tal de respondre al segon i al tercer objectiu que s'ha plantejat en aquest treball (vegeu annex 2). L'entrevista s'ha dut a terme a 6 de 7 professors d'aquesta escola rural incloent el seu director, per tal de respondre a qüestions sobre els tres objectius marcats en aquest treball (vegeu annex 1). A més a més, s'han realitzat quatre focus grup (un a cada aula), amb la finalitat de recollir informació i punts de vista pel que fa als tres objectius d'aquesta recerca (vegeu annex 3).

Procediment

Per contactar amb els participants de l'estudi, primer de tot s'ha posat en contacte amb el director de l'escola Santa Marina de Pratdip, tot explicant-li el treball que s'estava fent i manifestant com es volia dur a terme la part pràctica i recollir les dades. Un cop es va haver parlat amb ell via trucada telefònica, es va decidir un dia per anar a l'escola, per tal d'ensenyar-la i explicar-la. A partir d'aquí, es van crear les entrevistes que un pròxim dia es van realitzar a 6 dels 7 mestres de l'escola. Aquestes entrevistes constaven primer de tot d'una presentació i el consentiment on se'ls preguntava si se'ls podia gravar, i a continuació les diverses preguntes.

Un cop es van acabar totes les entrevistes, es va anar classe per classe (una d'infantil, una de cicle inicial, una de cicle mitjà i una de cicle superior), per tal de realitzar els focus grup. Aquests focus grup, de la mateixa manera que les entrevistes, l'inici també constava d'una presentació i del consentiment pel qual se'ls podia gravar i a continuació les diferents preguntes. Cal remarcar que en relació als diferents nivells de cada classe, les preguntes van ser més o menys o inclús diferents.

Per últim, per tal de realitzar els qüestionaris a les famílies es va crear mitjançant un formulari de Google totes les preguntes que s'hi volien plasmar. A continuació es van imprimir i es van repartir per les diferents famílies. Aquests qüestionaris constaven primerament d'un consentiment informat i després de les preguntes.

Un cop recollides totes les dades dels diferents instruments, es duran a terme diferents

taules i gràfics per tal de veure la relació que hi ha entre els diferents instruments. A més a més, també es realitzaran gràfics per observar les diferències que hi ha d'informació i d'opinions.

Resultats i discussió

Seguidament exposem els resultats dels qüestionaris a les famílies de l'escola Santa Marina de Pratdip, els resultats de les entrevistes als sis mestres d'aquesta escola i els resultats del focus grup. Les preguntes han estat agrupades segons els tres objectius d'aquesta recerca per tal de tenir uns resultats clars i visuals. Cada objectiu recull la visió de cada col·lectiu enquestat.

Resultats respecte el primer objectiu: Descriure i analitzar el model d'escola (metodologia, funcionament i organització) de l'escola rural Santa Marina de Pratdip.

Visió dels alumnes

Quan es van dur a terme els quatre focus grup, es va poder veure que tots coincidien pel que fa a metodologies i funcionament de l'escola. Infantil, cicle inicial, cicle mitjà i cicle superior destaquen la metodologia del projecte. Cicle inicial i cicle superior, a més a més, afegixen que a vegades treballen individualment o en grup. Cicle superior explica que a vegades fins i tot divideixen el grup classe per tal que encara sigui l'atenció més individualitzada. Cal tenir en compte que el grup d'educació infantil no han respost aquesta qüestió, ja que era complexa.

Visió dels mestres

Quan es varen dur a terme les sis entrevistes als mestres de l'escola, una de les preguntes que es va formular feia referència a la metodologia utilitzada. Les respostes van ser diverses però es pot comprovar que la majoria coincideixen. En la següent taula núm.1 es poden observar les respostes dels diferents professors:

Mestres	Metodologies utilitzades	
Director	- Projectes - Sistèmica / valors (infantil) - Tauletes	- Llibres. - Experiments. - Experimentació de l'entorn
Tutor cicle superior	- Llibres - Experimentació de l'entorn	- Tauletes
Tutor cicle mitjà	- Projectes - Llibres	- Tauletes - Experimentació de l'entorn
Tutora cicle inicial	- Projectes - Manipulació	- Experimentació de l'entorn
Tutora infantil	- Aprenentatge significatiu - Experimentació de l'entorn	- Manipulació - Projectes
Especialista de música	- Experimentació de l'entorn - Projectes	- Llibres - Tauletes

Taula 1. Metodologies utilitzades pels mestres.

En relació a les respostes dels professors destacariem les següents cites extretes de les entrevistes realitzades:

- “És una metodologia que ho abarca tot. No ens tanquem amb... només projectes o només llibre, no, nosaltres pensem que el bo és la varietat, però ens fa falta fer una miqueta de cada”. (Josep).
- “La metodologia principal com a línia d’escola és que l’aprenentatge sigui actiu, és a dir que manipulin, de sortir, de tocar, de palpar. Aquesta és la principal”. (Eduard).
- “Les metodologies són variades i adaptades a l’edat. Les metodologies per treballar a l’etapa d’infantil no són les mateixes que a primària” (Agustí).

Una altra de les qüestions que se’ls va formular va ser en relació a l’organització de l’escola, on la totalitat dels professors entrevistats van explicar que l’escola està organitzada per cicles. Educació infantil és una classe que consta de P3, P4 i P5. Cicle inicial és una altra

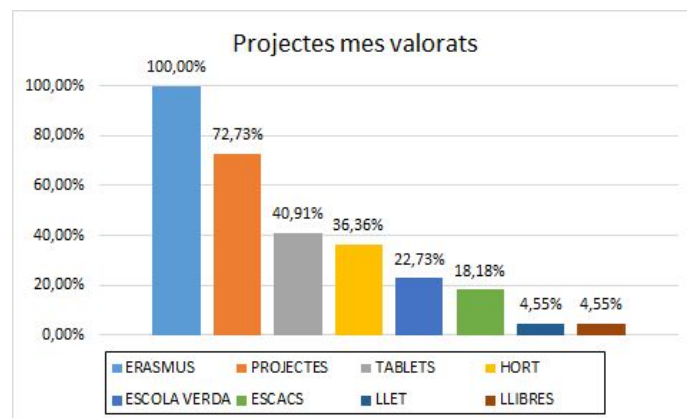
classe que consta de 1r i 2n. Cicle mitjà n'és una altra formada per 3r i 4t. I per últim cicle superior on hi ha 5è i 6è.

Pel que fa al funcionament de l'escola, a part de l'horari fix de coordinació de 12:30 h a 13:30 h, El fet que l'escola sigui petita i tan propera facilita que de forma espontània i sense planificació prèvia en qualsevol moment es portin a terme reunions informals de coordinació.

Resultats respecte el segon objectiu: Identificar i descriure els projectes d'innovació educativa de l'escola santa Marina de Pratdip.

Visió de les famílies

Quan es va preguntar a les famílies si coneixien els projectes que es feien a l'escola, aquestes van respondre que sí el 100%. A continuació se'ls deia que anomenessin algun dels projectes que saben i aquest ha estat el resultat: L'Erasmus+ l'han anomenat el 100% dels participants, és a dir, les 22 famílies. Els projectes com a metodologia de treball l'han marcat el 72,73% de les famílies i l'ús de les tauletes com a eina educativa un 40,91%. A continuació en el següent gràfic núm.1, es poden veure més projectes que han destacat les famílies.

Gràfic 1. Projectes més valorats segons les famílies.

Visió dels alumnes

Quan es van dur a terme els quatre focus grup, es va poder veure que tres dels focus grup realitzats coincidien pel que fa a projectes d'innovació. Cicle inicial, cicle mitjà i cicle superior destaquen l'assignatura d'escacs i experiments. Cicle superior, a més a més, afegeix l'ús de tauletes amb el programa Snapped on duen a terme activitats de les diferents assignatures.

Cal tenir en compte que el grup d'educació infantil no han respost aquesta qüestió, ja que era complexa.

Visió dels mestres

Quan es van dur a terme les sis entrevistes als mestres de l'escola, es va veure que els sis coincidien amb un projecte d'innovació, el projecte que aquest any està sent el central i el prioritari. A més a més, n'hi han hagut altres esmentats pels diferents professors. En la següent taula núm.2 es veuen plasmats:

Projecte d'innovació	Mestres	Comentaris
Erasmus +	<ul style="list-style-type: none"> - Director - Tutor cicle superior - Tutor cicle mitjà - Tutora cicle inicial - Tutora d'infantil - Especialista de música 	<p>“És el projecte que més enriqueix als alumnes. El fet de poder viatjar a l'estranger una setmana d'intercanvi fa que s'espavilin i que madurin més, a més a més d'aprendre anglès” (Eduard).</p> <p>“A cada país que anem es treballa una intel·ligència múltiple” (Agustí).</p>
Escola verda	<ul style="list-style-type: none"> - Director - Tutor cicle superior - Tutor cicle mitjà 	<p>“Fa molts anys que som escola verda. Però ho tenim tan interioritzat, vivim en un entorn rural que quasi no caldria ni tenir la placa. Ja ho tenim de mena”. (Eduard).</p> <p>“Tenim un hort, hi conreem plantes, les cuidem... i quan són prou madures, les collim, muntem un mercat, les venem i d'aquells diners tornem a comprar les llavors per l'any vinent” (Josep).</p>
Escacs	<ul style="list-style-type: none"> - Tutor cicle superior 	<p>“Eina dintre de les matemàtiques que estem potenciant dia a dia a l'escola. Hi ha diversos estudis que diuen que els escacs van directament relacionats als raonaments que molts nens utilitzen a les matemàtiques”. (Agustí).</p>

Taula 2. Projectes d'innovació segons els mestres.

Tanmateix, se'ls va preguntar en l'àmbit innovador, quin ús feien de les tecnologies. La totalitat van respondre clarament que feien ús d'aquestes i van anomenar de quina manera. A la següent taula núm.3 es poden veure les respostes i les explicacions que fan dels recursos utilitzats.

Eina tecnològica	Mestres	Explicació d'ells
Projecte Snapped/Tauleta	<ul style="list-style-type: none"> - Director - Tutor cycle superior - Tutor cycle mitjà - Tutor cycle inicial - Especialista de música 	<p>“Snapped és una plataforma específica on et crees un compte i tens tota la informació seleccionada per tal de treballar qualsevol tema”. (Eduard).</p> <p>“Ens ajuden a reforçar tots aquells continguts que són més mecànics i repetitius”. (Agustí).</p>
Pissarra digital	<ul style="list-style-type: none"> - Tutor cycle mitjà - Tutora cycle inicial - Tutora d'infantil - Especialista de música 	<p>“Jocs a la pantalla, vídeos, contes, presentacions...”. (Laura).</p>

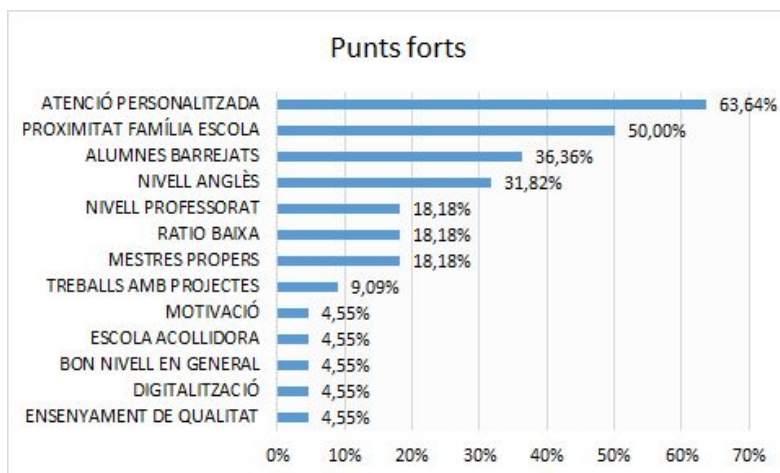
Taula 3. Eines tecnològiques emprades segons els mestres.

Resultats respecte el tercer objectiu: Identificar els punts forts i els punts febles de l'escola rural Santa Marina de Pratdip.

Visió de les famílies

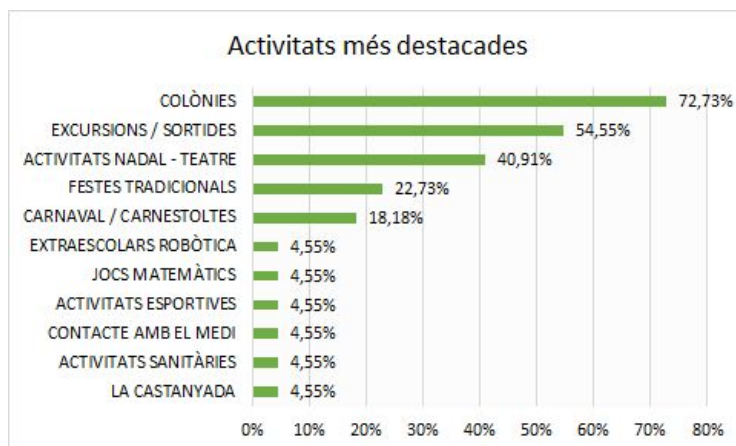
Per tal de donar resposta a aquest objectiu, al qüestionari per a les famílies hi havia cinc preguntes. Dues d'aquestes estaven formulades específicament per detectar punts forts i punts febles. Les tres restants tenien també com a objectiu detectar punts forts i punts febles però plantejades de forma indirecta.

Pel que fa als punts forts que les famílies destaquen d'aquesta escola, un 63,64% destaca l'atenció personalitzada, un 50% la proximitat família-escola i un 36,36% destaca el fet que els alumnes estiguin barrejats, és a dir, aules multigràu. A més a més, es pot observar al gràfic núm.2 altres punts forts que han comentat els pares.

Gràfic 2. Punts forts de l'escola segons les famílies

Quan se'ls va preguntar a les famílies si coneixen les diferents activitats que es duen a terme a l'escola, la totalitat dels participants, és a dir 22, van respondre que sí. Per tant el 100% de la mostra n'és coneixedora. A continuació, si la resposta era afirmativa, es demanava que s'especifiqués l'activitat que es duia a terme. En el gràfic núm.3 es posa de manifest aquest coneixement. Així doncs, podem concloure que la comunicació pel que fa a les diferents activitats que es duen a terme a l'escola és molt bona.

Gràfic 3. Activitats més destacades de l'escola segons les famílies

Lligant aquesta bona comunicació, es demanava que valoressin en una escala de l'1 al 10 (sent 1 menys bona i 10 més bona) la relació família-escola. En aquest cas el resultat coincideix amb el resultat de la pregunta esmentada anteriorment. 14 de les famílies van marcar el nombre 9, 6 famílies el nombre 8 i 2 famílies el nombre 7. Per tant, fent el càlcul d'una mitjana aritmètica, les famílies de l'escola Santa Marina de Pratdip donen una puntuació en relació família-escola d'un 8,55.

Un altre punt fort que hem pogut extreure del qüestionari a les famílies, és el resultat de la valoració del nivell de satisfacció general amb l'escola, puntuat també en una escala de l'1 al 10 (sent 1 menys bona i 10 més bona). Les respostes han estat les següents: 1 família ha marcat el nombre 10, 12 famílies han marcat el nombre 9, 8 famílies el nombre 8 i només una família el nombre 6.

Finalment, a l'última pregunta del qüestionari es demanava la recomanació que farien sobre aquesta escola en una escala de l'1 al 10, (sent 1 menys bona i 10 més bona). Els resultats van ser: 3 famílies van marcar un 10, 14 famílies un 9 i 5 famílies un 8.

Així doncs, amb aquestes dues últimes preguntes podem dir que la satisfacció i la valoració de les famílies en relació a l'escola en general és molt bona.

Pel que fa als aspectes a millorar o punts febles detectats en els qüestionaris, tres de les famílies no van detectar cap mancança. La resta van manifestar els següents punts: 12 famílies consideren que les instal·lacions s'haurien de millorar i/o ampliar. 6 famílies apuntaven un dèficit en el servei de menjador, ja que actualment les famílies fan ús de carmanyoles. 5 famílies destacaven el poc ús de la pàgina web escolar. Finalment, es mencionen de forma individual 6 punts febles més. Es pot veure plasmat a la següent taula núm.4.

Aspectes a millorar	Famílies	Percentatges
Instal·lacions	12	37,50%
Servei de menjador	6	18,75%
Poc ús de la pàgina web	5	15,63%
Discreció	1	3,13%
Comunicació	1	3,13%
Equips informàtics	1	3,13%
Més sortides de proximitat	1	3,13%
Pati	1	3,13%
Relació alumnes	1	3,13%
No contesta	3	9,38%

Taula 4. Aspectes a millorar de l'escola segons les famílies.

Visió dels alumnes

Quan es van dur a terme els quatre focus grup, es va poder veure que tres dels focus grup realitzats coincidien pel que fa a punts forts i punts febles. Cicle inicial, cicle mitjà i cicle superior asseguren que els hi agrada molt treballar barrejats per edats, ja que els grans poden ajudar els petits i els petits poden aprendre dels grans. També comenten que sovint els mestres durant les hores de pati juguen amb els alumnes. Per tant, es pot veure una relació propera i familiar. A més a més, coincideixen en què portarien sense cap mena de dubte els seus fills en aquesta escola.

Pel que fa als punts febles, cicle inicial proposa una millora de l'hort. Cal tenir en compte que el grup d'educació infantil no han respost aquesta qüestió, ja que era complexa.

Visió dels mestres

Per tal de veure la visió dels mestres pel que fa a aquest objectiu, l'entrevista duta a terme constava de dues preguntes relacionades directament amb punts forts i punts febles, i una altra sobre trets a destacar de l'escola rural en relació a l'escola ordinària. A la següent taula núm.5 es poden veure els diferents punts forts anomenats pels mestres:

Mestres	Punts forts
- Director - Especialista de música	Claustre molt potent
- Director - Tutor cicle mitjà	Familiaritat
- Director	Inclusió de l'entorn
- Tutor cicle mitjà - Tutora cicle inicial - Especialista de música - Tutor cicle superior	Individualització
- Tutora cicle inicial	Metodologia

- Tutor cicle mitjà - Tutor cicle superior - Tutora d'infantil	Proximitat
- Especialista de música	Relació família - escola
- Director - Tutora cicle inicial	Objectius clars

Taula 5. Punts forts de l'escola segons els mestres.

Així doncs, a més a més de la pregunta sobre els punts forts, els mestres han respost una pregunta més tot anomenant els trets a destacar en relació a l'escola ordinària. A continuació es poden veure les respostes a la taula núm.6:

Trets a destacar en relació a l'escola ordinària	Mestres
Personalització de l'aprenentatge	- Director - Tutor cicle mitjà - Tutora d'infantil - Especialista de música
Coneixement dels alumnes	- Director - Tutora cicle inicial - Tutora d'infantil
Metodologia més lliure per la poca ratio.	- Director - Tutor cicle superior - Tutora cicle inicial
Familiaritat	- Director - Tutor cicle superior - Tutora cicle inicial - Especialista de música
Proximitat	- Director

	<ul style="list-style-type: none"> - Tutor cicle superior - Tutor cicle mitjà - Tutora cicle inicial
Relaxació	<ul style="list-style-type: none"> - Tutor cicle superior - Tutor cicle mitjà - Tutora cicle inicial

Taula 6. Trets a destacar en relació a l'escola ordinària segons els mestres.

Una vegada van haver respost aquestes dues preguntes, una altra qüestió era destacar els punts a millorar o punts febles d'aquesta escola rural. Cal dir que dos dels professors entrevistats no van donar cap resposta, ja que en aquell moment van creure que tot estava correcte i que els hi agradava tal com era l'escola. Ara bé, la resta tots van coincidir en el fet que el punt a millorar és en l'àmbit de recursos tan econòmic i materials, ja que estan relacionats. A més a més el director de l'escola ens manifesta el següent:

“El departament d'educació ens dóna 2.200 euros per passar l'any. Si el dividim entre 12, surt a 180 i pico euros al mes, que una vegada pagues el telèfon que et queda? Si no fos per les aportacions econòmiques de les famílies, que no hauria de ser perquè l'educació és gratuïta, no sé com tiràriem” (Eduard).

Conclusions

Aquest estudi pretenia endinsar-nos en el món de l'escola rural donant resposta als següents objectius:

- Metodologia, funcionament i organització.
- Projectes d'innovació utilitzats.
- Punts forts i punts febles d'aquest model.

Pel que fa al primer objectiu, es pot veure la convivència de diferents metodologies que en el seu conjunt enriqueixen el procés d'aprenentatge dels alumnes. Els mestres i els alumnes han destacat la metodologia del treball per projectes. A més a més, els mestres anomenen la utilització de les tauletes i l'experimentació. Podem concloure que un dels actius de l'escola rural és la riquesa i varietat de les diferents metodologies emprades, que en conjunt aporten un alt nivell educatiu als alumnes. Aquest es reforça amb l'organització i

agrupament dels alumnes per cicles en format d'aules multigrau que fomenta la interacció entre els alumnes de diferents nivells. A nivell organitzatiu, destacaríem la capacitat d'adaptació horària a nivell de coordinació de centre. El fet de ser petita i propera facilita la comunicació entre els docents, i per tant l'organització.

En relació als projectes d'innovació, l'escola és proactiva i incorpora diversos projectes motivadors. El projecte Erasmus+ és sens dubte el més ben valorat per tota la comunitat educativa i on tothom hi participa d'una manera molt activa. Tant les famílies, com els alumnes com els professors destaquen les grans virtuts i riqueses que aporta aquest programa tant a nivell d'idiomes, com d'interrelació personal i coneixement de noves cultures, mitjançant intercanvis culturals amb alumnes d'altres països europeus. Destacar també la introducció dels escacs a l'aula, com a eina motivadora i desenvolupadora del raonament lògic-matemàtic. Un dels altres aspectes a tenir en compte pel que fa a aquest objectiu és la utilització del medi com a eina educativa, que es posa de manifest en un hort escolar i en formar part del projecte escola verda.

Pel que fa al tercer objectiu, destacaríem com a punts forts la personalització i la individualització de l'aprenentatge, la proximitat i interrelació de la família amb l'escola i les virtuts que aporta l'agrupament dels alumnes per cicles, és a dir, aules multigrau. Els mateixos alumnes han destacat que aquest fet els ajuda entre ells a l'hora d'adquirir aprenentatges. Com a punts febles destacar a nivell general la manca d'instal·lacions de l'escola, a causa de l'increment d'alumnat dels últims anys provinents d'altres municipis atrets per aquest tipus de nivell educatiu i de la bona pràctica i resultats obtinguts.

Aquesta recerca posa de manifest l'alt nivell de satisfacció de tota la comunitat educativa de l'escola rural, que incorpora un seguit de metodologies i valors que la diferencien i la fan única. Algunes d'aquestes praxis de ben seguir podrien ser fàcilment extrapolables a la resta d'escoles. Cal destacar l'elevat nivell d'anglès mostrat pels alumnes de l'escola.

Limitacions i prospectiva

En aquesta recerca una limitació que podem observar és la manca de mostra. Aquesta recerca ha estat d'una escola rural en concret i per tant es podria ampliar. Per tal de perllongar-la seria bo fer un estudi exhaustiu a totes les escoles rurals de Catalunya per tal de tenir resultats més acotats.

Bibliografia

- Boix, R. (2003). *Estratgias y Recursos Didácticos en la escuela rural*. Barcelona: ICE/ Graó.
- Campà, R. (2002). I si parlem... de l'escola rural?. *Temps d'educació*, (26), 121-131.
- de Catalunya, G. (2018). Documents per a l'organització i la gestió dels centres. Zones escolars rurals i escoles rurals que no formen part de cap ZE
- del Moral , M. E., Martínez, L. V., & Piñeiro, M. D. R. N. (2014). Oportunidades de las TIC para la innovación educativa en las escuelas rurales de Asturias. *Aula abierta*, 42(1), 61-67.
- Domingo, L. (2009). Contribucions pedagògiques de les TIC a l'escola rural. Un estudi de cas.
- Domínguez, F. M. (2008). Las nuevas tecnologías en la escuela rural: una propuesta metodológica. *Escuela rural y sociedad*, 123-139.
- Feu, J. (2000). L'evolució de l'escola rural i perspectives de futur. *Una panoràmica sobre la política educativa*.
- Feu, J. (2008). La escuela rural desde la atalaya educativa. *Escuela rural y sociedad*, 61.
- Ortega, M. A. (1995). La parienta pobre:(significante y significados de la escuela rural) (Vol. 102). *Ministerio de Educación*.
- Roca, I. (2013). Autonomia i inclusió dels alumnes d'educació infantil a l'escola rural: les conferències a l'escola La Popa de Castellcir.
- Sans, V. (2009). L'escola rural: un model d'escola inclusiva: Recull de materials, organitzatius, metodològics i curriculars. *Universidad de de Barcelona*.

- Soler, J. (2005). L'Escola rural a Catalunya al darrer quart del segle XX: de l'impacte de les polítiques educatives a la influència de les transformacions socials, culturals i econòmiques: un primer balanç. *Educació i història: Revista d'història de l'educació*, (8), 78-102.
- Tomàs, R. B., & Boix, R. (2004). *La escuela rural: funcionamiento y necesidades*. WK Educación.
- Tous, J. (1984). Proposta de definició d'escola rural. VV. AA. *L'escola dins el món rural. IV Jornades d'Escola Rural. Valls*.